

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av beskärningstillfällen av ek från Hälleforsnäs - avverkad 2003

Linderson, Hans

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2018). *Dendrokronologisk analys av beskärningstillfällen av ek från Hälleforsnäs - avverkad 2003*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2018:27). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

20 April 2018

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2018:27

Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV BESKÄRNINGSTILLFÄLLEN AV EN EK FRÅN HÄLLEFORSNÄS – AVVERKAD 2003

Uppdragsgivare: Robert Holmin (0158 131 17) Målargatan 1, 64631 GNESTA

Område: Hälleforsnäs **Prov nr:** 94421 **Antal Prov:** 4 från ett träd

Dendrokronologiskt objekt: Recent ek med spår av beskärning

Resultat:

Dendro nr:	Prov-Beskrivning antal beskärningar	Trädslag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet samt beskärning	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer
94421,1	1 beskärning	Ek	42	Sp 4, ej W	1995; 1967	ca 2003	
94421,2	skärbräda	Ek	35	Ej sp	Ej daterad	Se ovan	
94421,3	3 besk ovan	Ek	25	Ej sp	Se nedan	Se ovan	
94421,4	3 besk under	Ek	32	Ej sp	1979; 1967, 1958, 1944	Se ovan	Märgålder 1935

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Det går inte att säkert datera ditt prov med klassisk dendrokronologi. Detta beror på att tidsserien är kort och i flera fall störd av grenarna. Årsringarna uppvisar abnormitet när ”de försöker” läka de sår som uppstått vid beskärningen.

Men ett ingångsvärde har vi genom din minnesbild att, trädet var avverkat 2003. Detta kan stämma enligt den svaga dendrokronologiska analysen. Följande beräkning är den mest sannolika. Min bedömning är att felmarginalen är ± 2 år så att samtliga värden flyttas med samma värde.

På planka 94421,1 finns det fyra årsringar i splinten. Normalt är det 11-14 i denna typ av ek. Jag väljer det vanligaste 12 år, vilket ger $2003-12=1991+4=$ **1995** är den yngsta årsringen vi har. Beskärningen inträffar $1995-28=$ **1967**.

På plankor 94421,3+4 saknas splint. Årsringsserien kan således teoretiskt vara hur gammalt som helst om man inte lyckas dendrokronologiskt datera den, vilket jag som tidigare beskrivit har haft svårt att göra säkert. Mer rimligt är dock att den yttersta årsringen är nära splinten. Min bedömning är att det yngsta snittet är av samma ålder som snittet från plankor 94421,1 det vill säga **1967**. De två övriga snitten dateras till **1958** respektive **1944**. Märgåldern dateras till **1935**. Provet återlämnas.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se
